

ІСТОРИЈА МОЛДОВЫ

Де ла Драгош пѣвъ ла Грігоріе Александрѣ Гіка ВВД.

Авѣл 1856.

ПАРТЕА I.

Деспре пѣміреа цѣрїи шї ориѣина локситоріор.

Въ тоатѣ дорїнда че хрѣнет де а дѣлѣстра кѣрсеа історїеї цѣрїи поастре, прїп лѣмѣрїе маї дѣлїнсе, пентрѣ ка сѣ даѣ попорѣлї Ромѣн ориѣина лѣї чеа адевърать, де ѣнде шї кѣм аѣ венїт кѣнд с'аѣ статорнїчїт не ачеастѣ парте дїн Дачїа; п'ам сокотїтѣ маї немерїт а дѣлѣмна дѣчепереа сѣмїнїеї ачестѣї попор, де кѣт дїн тїмѣл дї каре саѣ дѣлторс Дакон Ромѣнїї дїн Маремѣрешѣл Трансїлванїеї, кѣ Драгош фїїл лѣї Богдан че аѣ дошнїт не локѣрїле Дачїеї пѣмїте апої Молдова. Пентрѣ кѣ де атѣнчеа дѣлкоаче Молдовенїї паѣ маї пѣрѣсїт стѣпѣнїреа лор алтора, ка немернїчїї Скїдї, Годї шї Сармадї, че сѣ пѣрта дїн лок дї лок маї дѣпїнте, преведїнд дѣлѣ дѣтѣшлѣрї, саѣ ка колонїїле Романе сѣнт кѣрѣмїреа лѣї Траїан,

dar аѣ спрѣжѣнитъ маѣ алес дѣтѣрѣа рензвѣличѣи ѣрзѣте прѣн Драгош, рѣспѣнгѣнд тоатѣ грезтатеа кѣ аршелѣ дѣн шѣлѣ, пентрѣ драгостеа шѣ крѣдѣнѣа фѣгѣдѣитѣ патрѣеѣ лор ачеѣ позе.

Деспре архѣолоѣе дечѣ, сеаѣ фондациѣа ачещѣи цѣрѣи, кѣм аѣ фост дѣн дѣвекѣме, нѣ пот алта дѣфѣдоша четѣторѣлор, де кѣт кѣпрѣнѣл ѣсторѣилор кѣпоскѣте, дѣн карѣ съ вѣд шѣ мѣлте непотрѣвѣрѣи кѣрѣоасѣ, шѣ рѣшѣне фѣеѣде карѣ а ле крѣде сеаѣ а ле критѣка дѣпѣ идеѣле че ар аве дѣн деосѣвѣ.

Резултатѣл Домнѣлѣи Кантемѣр дѣнсъ съ шѣрѣдѣеѣ кѣ цѣра ачѣаста аѣ фост дѣн Дачѣа Траѣанѣ не времеа Гоѣлор, Хѣнѣлор шѣ Аварѣлор. Іар дѣн веакѣл ал 9-ле пѣлѣ ла ал 14-ле, саѣ стѣпѣнѣит де Пешѣнѣи, Команѣи шѣ Монголѣи кѣнд ѣаѣ дѣнпрѣѣѣет Лѣтванѣи шѣ саѣ лѣсат цѣра словодѣ ла ешѣреа лѣи Драгош дѣн Трансѣлванѣеа (везѣ Географѣа ачѣстѣи автор дѣн 1764 фѣла 3 шѣ а. л.

Dionisie Fotino ѣарѣш аратѣ ла томѣл ал 3-ле фаѣа 2 дѣн ѣсторѣа Дачѣеѣ скрѣсѣ ла аѣл 1819 дѣн Бѣкѣрѣѣѣи, кѣ нѣме дѣн скрѣиторѣи нѣ пот зрѣтѣрѣи кѣрѣсѣл стѣпѣнѣирѣи саѣ а стѣпѣнѣиторѣилор векѣи дѣн Молдова, кѣ довеѣи сѣгѣре шѣ не контѣстѣавѣле, де кѣт сѣнѣн нѣѣде дѣнкѣнѣрѣи пѣлѣзмѣите шѣ не потрѣвѣите де мѣлте орѣи нѣчѣ кѣ времеа нѣчѣ кѣ оаменѣи, парализѣнд прѣн ачѣаста тот трѣкѣтѣл прѣкѣш де пѣлдѣ Бомѣнѣисѣ, скрѣиторѣл ѣсторѣеѣи цѣрѣи ѣнгѣрѣѣѣи картаѣа 1, кап ал 2-ле дѣнкрѣдѣнѣазѣл кѣ дѣн времеа лѣи Лѣздовѣк Рѣѣѣле ѣнгѣрѣеѣи, зѣн Богдан Воевод, пѣрѣсѣнд стѣпѣнѣирѣеа че авеа дѣн Маратор дѣн прѣѣѣина сѣнѣгѣрѣрѣи мѣѣеѣшѣлор, шѣ а гоанѣи че зрѣта асѣпраѣ де кавѣлѣрѣи крѣзѣ ѣаѣѣи де рѣлѣѣа Папалѣ, саѣ стрѣмѣтат де аколо вѣнд кѣ Дако-Романѣи съ локѣаскѣ не пѣшѣнтѣл Молдовѣи. Шѣи тот ачѣел скрѣитор адаоѣе дѣн зрѣтѣл кѣ Богдан ар фѣпѣлѣтѣт шѣ трѣвѣт кѣтрѣ Лѣ-

довик чел mare, зисъ фоарте грешитъ, пъртинид нациеи ънгрешци. Фийнд къ дъпъ стръмъстареа Дакo-Романилор дин Марамор, де ши дитре Домнитори аъ зрмат мълте причини ши ръзвоае, пръдъндъсе зни пре алции де ла хотаръл дърри лор, ници о диниоаръ нъ саъ поменит ка Молдовеніи съ деје тривът ънгрелор, ши ници аъ фост Бордан стълъниторъл че саъ ашезат ла Молдова къ Дакo-Романиі, че фийл съъ Драгош Воевод, прекъш дикредитъзъ деспре ачеаста хроникъл Ромън Ворникъ ъреки.

Къ тоате къ Фотино ши асыра ачестъи хроник аратъ дндоели деспре кинъл къ каре дескрие дитрареа дъи Драгош ши порекліреа Молдовеі зикънд къ Драгош Воевод, дъпъ че аъ трекът къ 300 оамені не хотаръл Молдовеі дн въпътоареа зни възръ сълватек (нъмит Зимъръ) ши лаъ зчие не дръм лънгъ о анъ mare, знде ши къниле дъи чел маі вредник ла вънат анъме Молда, де мълтъ остенеалъ ши съте вънд анъ нисте мълъсъръ, аъ перит.

Дин днтъшилареа ачѣаста апоі Драгош пентръ извиреа че авеа асыра кълелъи аъ нъс нътеле апоі Молда ши не зршъ саъ сокотит тоатъ цара а съ киета Молдова не нътеле апоі че і саъ дат де днтемеиторіал репъвлічѣи.

Скрииторіал нъмит дечі нъ съ знеде а креде парте дин повестиріле фавълоасъ а историчилор веки асыра кинълъи нътиреі принципателор, Молдова, Валахія ши Ардеалъл саъ Трансилванія, каре дъпъ критика са нъ поартъ дн сине, прекъш ле днкнпесек вре о потривіре че сар ваза не темейри оъцещі, ши зиче къ локъриле ачесте дин Дачія, къ маі мълте съте де апоі днаинтеа дитраріи дъи Драгош, аъ фост нъмите де кълтръ локвиторіи днсъш дн лимба лор потривит стъріи саъ позиціеі фие-

ще кърѣа дѣспърдирѣ, прекъш съ кеатъ астъѣ де пѣлдъ Молдова авъндъш дитиндереа дн сѣс не днълдѣме пореклитъ Славънеще Малъ, дѣн епитет де Мал ши Давѣи зп попор че спън (дъпъ Стравѣн) къ ар фѣ локъит о дѣноаръ аколо, саѣ алкътъѣт пѣшѣреа Мал-Давѣеѣ, че къ време прескъртъндъсъ ши маѣ дндрептѣндъсъ къвънтъл аѣ аѣѣне а съ зѣче Молдова. Асеменеа ши Валахѣа пентрѣ къ есте не вале, ши съ дитинде деалънгъл апеѣ Дънърѣѣ тоатъ шърѣмеа еѣ. Дѣн къвънтъл де Вале ши апъ саѣ Аква латѣнеще, саѣ пореклит Валеа-Аквѣѣ ши Вала-Кѣѣ, орѣ Валахѣѣ де ачеаста рѣѣ с'аѣ обѣчнѣт а съ тѣтлѣѣ Валахѣѣ Мънтенѣѣ каре пѣшѣре маѣ потрѣвѣт есте а съ да Молдовенѣлор дъпъ стареа локълѣѣ че аѣ, де кът лор. Іар Домнъл Кантемѣр днкрѣдѣнгъзъ къ де кътръ Лешѣѣ ши Ръшѣѣ с'аѣ пѣс ачеастъ пореклъ Мънтенѣлор фѣѣнд дѣнколо де мѣнѣѣѣ Карпаѣлор ши къ не Молдовенѣѣ дн пѣме Волохѣ че съ тълъщъчеще Італѣенѣѣ дъпъ лѣшва Полопъ, кънд съ мѣѣенъ къ дъншѣѣ.

Фотѣно апоѣ асеменеа тълъщъѣре фаче ши пентрѣ Ардеал, ка пентрѣ челе доѣ провинѣѣ де маѣ сѣс, Молдова ши Валахѣа, зѣкънд къ ачеастъ а 3-ѣа парте дѣн трънъл Дачѣеѣ саѣ пореклит аша де не Аріе-ши Деалъ пентрѣ къ цара Ардеалъ съ къпрѣнде дн зп къшн фортѣ дитѣнс ши петѣд днтѣкмаѣ ка о фадъ де аріе днгрѣдѣтъ де мѣнѣѣѣ, ши дъпъ зр-шаре векѣѣ локъиторѣ афлѣторѣ дн трънъл, не времеа лѣѣ Декевал, ши а лѣѣ Траѣан пѣ съ щѣе; ѣаѣ дат пѣшѣреа ачеаста каре съ пѣзеще пѣвъ астъѣѣ къ апрѣѣереа къвѣнтѣлор, ши къ Трансѣлванѣа есте о пѣшѣре маѣ поѣ, ал кърѣа мѣтѣв пѣл поате днцълеѣе, фѣѣнд къвънт стрѣѣн ши дн пѣчѣѣ о історѣе наѣ афлат прѣѣѣна пентрѣ каре ѣ с'аѣ маѣ адаос ачеастъ пореклъ. — Істѣѣ пѣме латѣн днсъ де сѣне се лѣшъреѣе фѣѣнд компѣс дѣн Trans-Sylvania, адекъ: цара дѣнколо де кодрѣѣ.

Ръшле дар а не търціні къ Анкредера потривит Ансѣм-пателор лътърїї, къ Молдова фюарте дїн векиѣ ѣш аре нѣ-міреа еї. Ка Валахїа шї Ардеалъ дїн маса попорълї, іар оріціна локзіторїлор де астъї дънл фелїзрїтеле стръштърї а націлор тѣтърор нѣ сѣ поате да алтеї сѣмїндії, де кът Дако-Романїлор венїці къ Драгош дїн каре сѣ траг Мол-довенї фъръ вре о Андоеалъ.

ПАРТЕА а П.

Деспре стареа локълї Молдовеї деспре хотаръ шї деспре кліматъл еї.

Молдова сѣ Антїнеа дїн лат пъл дїн времеа лї Кантемір де ла 44 grade 54 m. пълъ ла 48 гр. шї 5 m. адекъ дїн коас-та деспре меазъ зі ла Галаці къртръ Дънъреа, пълъ ла чеа деспре меазъ поапте ла Дъмбрава Бъковїнії къртръ Ністръ 100 де чеасърї сокотїте къте 24 чеасърї ла фїеце каре град, дар лънцімеа есте не потривїтъ дїн кът чеї маї шълїї гео-графї Анкїнзеа а фї партеа еї че деспре апс лънцімеа че сѣ атїндеа де Ардеал не 45 grade 39 мїнзте, шї капътъл еї чел деспре рѣсърїт че сѣ Ангъста ла четатеа Алвъ с'аѣ Акерман, 53 гр. 22 m. потривїт географїеї Домнълї Кантемір, фїла 7, іар дънл харта лї Ханс дїн цара Ынъреаскъ есте 48 grade лънцімеа еї чеа деспре апс пълъ знде сѣ атїнг дїн презлъ Молдова, Ардеалл, Ынгарїа шї цара Лешаскъ, шї че деспре рѣсърїт ла Акерман къртръ Мареа Неагръ, не 48 grade шї кърпїнде о Антїндере де вре о 90 чеасърї.

Молдова Ансѣ нѣ аѣ авѣт тот-деа-ѣна ачелеашї хотаръ, че